

Paper Code: 8280(20)

Programme	M.A (Music Instrument) (Sem: I)	M.A (Music Vocal) (Sem: I)
Exam Code	214801	214901
Course Code	MMIL-1351	MMVL-1361

**Course Title: Theoretical Surveys of
Indian Music**

Time Allowed: 3 Hours**Max Marks: 80**

(i) Attempt five question in all by selecting on question from each unit I to IV & Fifth question may be attempted from any unit.

(ii) All question carry equal marks

Unit - I

1. What is the use of Gayki anga in Tantrakari? Explain 16
2. What do you know about swarit? Discuss its importance in classical music. 16
3. Write a comparative note on Hindustani and Karnatak music system 16

4. Explain Gram in detail. 16

Unit III

5. What is melody? Explain with examples 16
6. Write about Dhrupad and Thumari and its uses in Instrumental music. 16

Unit IV

7. Write an essay on Relation between folk and classical music. 16
8. Write full description of anyone Raga of your course. 16

(हिन्दी माध्यम)

नोट (1) कुल पाँच प्रश्न कीजिए। एक से चार इकाई तक प्रत्येक में से एक एक प्रश्न का चयन करें। पाँचवां प्रश्न किसी भी इकाई से कीजिए।

सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

इकाई - एक

1. तन्त्रकारी में गायकी अंग की क्या उपयोगिता है? व्याख्या करें। 16
2. स्वरित के विषय में आप क्या जानते हैं? शास्त्रीय संगीत में इसके महत्त्व की चर्चा कीजिये। 16

इकाई-दो

3. हिन्दुस्तानी तथा कर्नाटक संगीत पर तुलनात्मक टिप्पणी लिखें। 16
4. ग्राम की विस्तार पूर्वक व्याख्या करें 16

इकाई-तीन

5. मेलाडी से आप क्या समझते हैं? उदाहरण सहित व्याख्या करें। 16
6. ध्रुपद तथा धूमरी के विषय में लिखते हुए इनकी वाध संगीत में उपयोगिता की चर्चा करें। 16

इकाई चार

7. लोक संगीत तथा शास्त्रीय संगीत के सम्बन्ध पर निबन्ध लिखें। 16
8. अपने पाठ्यक्रम के किसी एक राग का पूर्ण विवरण लिखें। 16

Programme: M.A Music (Instrumental)
Course Title: Historical Study of Indian Music
Course Code: MMIL-1352

Maximum Marks: 80

Time Allowed: 3 Hours

Note: The candidates are required to attempt five questions, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

Section-A

- I. Write an essay on Complementary role of Vocal Music towards Instrumental Music. (16)
II. Write about the life and contribution of (any one): (16)
(1) Pandit Hari Prasad Chaurasiya
(2) Ustad Allaudeen Khan

Section-B

- III. How Indian Music flourished during Ramayan and Mahabharat period? (16)
IV. Write about the origin and development of following singing/instrumental styles (any two): (16)
(1) Dhrupad (2) Khyal (3) Maseetkhani Gat (4) Razakhani Gat

Section-C

- V. Describe in detail the role of Tanpura in Indian Music. (16)
VI. Write about the development of Classical Music after Independence with special reference to Radio and Television. (16)

Section-D

- VII. What is meant by Classification of Raags? Describe the 'Thaat Classification' and Ragang Classification'. (16)
VIII. Write in detail about Gharana Parampara in Indian Classical Music. (16)

ਨੋਟ: ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ-ਓ

- I. ਗਾਇਨ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਾਦਨ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। (16)
II. ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ: (16)
(1) ਪੰਡਿਤ ਹਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚੌਰਸੀਆ
(2) ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਾਨ

ਭਾਗ-ਅ

- III. ਰਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੋਇਆ? (16)
IV. ਕਿਸੇ ਦੋ ਗਾਇਨ/ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ: (16)
(1) ਧਰੁਪਦ (2) ਖਿਆਲ (3) ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ (4) ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ

ਭਾਗ-ੲ

- V. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਨਪੁਰੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। (16)
VI. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖੋ। (16)

ਭਾਗ-ਸ

- VII. ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਥਾਟ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂਗ ਵਰਗੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। (16)
VIII. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਘਰਾਣਾ ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ। (16)